

Co-funded by
the European Union

ВІДКРИТИЙ ОНЛАЙН КУРС

ФІНАНСОВА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА ПУБЛІЧНА ДОВІРА

2026

SNAU

University that
studies life

08.06.2026 15.50 EEST

*Альвіна
ОРЕХОВА*

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

Заняття 2

Прозорість, підзвітність та принципи належного врядування в ЄС

Питання для розгляду

1. Прозорість і підзвітність як основа європейського врядування
2. Принципи належного врядування в системі ЄС
3. Відкритість економічної інформації та доступ до публічних даних
4. Підзвітність державних і корпоративних інституцій перед суспільством
5. Європейські механізми забезпечення прозорості економічних процесів
6. Значення прозорості та підзвітності для зміцнення суспільної довіри

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

1. Прозорість і підзвітність як основа європейського врядування

Прозорість та підзвітність в ЄС

Концепт прозорості передбачає, що всі рішення в ЄС приймаються максимально відкрито, а інформація є доступною громадянам.

Інституційна підзвітність означає чіткий обов'язок європейських органів звітувати перед суспільством та профільними контролерами.

Роль у запобіганні корупції: відкритість є найкращим запобіжником від фінансових зловживань у публічному секторі.

Аудиторський погляд: прозорість спрощує верифікацію цільового використання європейських коштів платників податків.

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

1. Прозорість і підзвітність як основа європейського врядування

Правова основа відкритості ЄС

Стаття 15 ДФЄС

Ця стаття закріплює право кожного громадянина ЄС на доступ до документів Європейського Парламенту, Ради та Комісії.

Це створює юридичний імператив відкритості роботи інституцій Союзу.

Регламент № 1049/2001

Деталізує принципи та обмеження доступу громадськості до європейських документів.

Визначає жорсткі терміни для надання інформації та винятки, пов'язані з безпекою та конфіденційністю.

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

2. Принципи належного врядування в системі ЄС

Засади належного врядування ЄС

Відкритість

Активна комунікація інституцій з громадянами та використання простої, зрозумілої мови в документах.

Участь

Широке залучення громадян та зацікавлених сторін на всіх етапах розробки європейських політик.

Підзвітність

Чіткий розподіл повноважень та персональна відповідальність за результати прийнятих рішень.

Ефективність

Досягнення поставлених цілей за умови раціонального використання бюджетних ресурсів союзу.

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

2. Принципи належного врядування в системі ЄС

Належне управління ресурсами

Сучасне врядування у фінансовому секторі ЄС базується на концепції 3Е:

- ✓ Економічність (Economy),
- ✓ Ефективність (Efficiency) та
- ✓ Результативність (Effectiveness).

Якість управління оцінюється не за фактом освоєння бюджету, а за конкретним суспільним результатом, отриманим на кожне інвестоване євро. Це і є сутність "Value for Money".

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

2. Принципи належного врядування в системі ЄС

Роль Європейського Омбудсмена

Боротьба з бюрократією: Омбудсмен розслідує випадки неналежного адміністрування, дискримінації та зловживання повноваженнями в установах ЄС.

Захист прав громадян: будь-який громадянин чи юридична особа в ЄС може звернутися зі скаргою на відмову у наданні документів чи непрозорість конкурсів.

Превентивні розслідування: Офіс Омбудсмена регулярно ініціює власні перевірки щодо прозорості лобіювання та уникнення конфлікту інтересів.

Впровадження рекомендацій: хоча рішення не мають прямої сили, понад 80% рекомендацій добровільно виконуються європейськими інституціями.

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

3. Відкритість економічної інформації та доступ до публічних даних

Доступ до публічних даних

Економічна відкритість

Концепція **Open Data** є фундаментом сучасної економіки ЄС, що стимулює інновації та підвищує прозорість ринків.

Будь-яка макроекономічна та фінансова статистика держав ЄС публікується через систему Євростату і є відкритою для незалежного аудиту та аналізу.

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

3. Відкритість економічної інформації та доступ до публічних даних

Ресурси фінансової відкритості

Система FTS

Financial Transparency System дозволяє публічно відстежувати всіх бенефіціарів фінансування, яке виділяється безпосередньо з бюджету ЄС.

Портал TED

Tenders Electronic Daily містить інформацію про всі державні закупівлі країн ЄС, забезпечуючи рівні умови конкуренції для бізнесу.

Євростат

Центральна статистична база даних, яка надає вільний доступ до тисяч економічних, демографічних та екологічних індикаторів.

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

4. Підзвітність державних і корпоративних інституцій перед суспільством

Державний та приватний сектори

Критерій порівняння	Державний сектор ЄС	Корпоративний сектор ЄС
Кінцевий бенефіціар	Громадяни держав-членів та суспільство	Акціонери, інвестори та стейкхолдери
Зовнішній нагляд	Європарламент, Суд аудиторів (ECA), OLAF	Рада директорів, незалежний фінансовий аудит
Стандарти звітності	Бюджетні правила ЄС, стандарти IPSAS	Міжнародні стандарти МСФЗ, Директива CSRD
Інструмент прозорості	Офіційний Реєстр прозорості лобістів ЄС	Нефінансова звітність про сталий розвиток (ESG)

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

4. Підзвітність державних і корпоративних інституцій перед суспільством

Рівень впровадження ESG

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

5. Європейські механізми забезпечення прозорості економічних процесів

Розвиток механізмів прозорості

2001 • Біла Книга

Офіційне ухвалення концепції
європейського врядування та його 5
базових принципів.

2024+ • ESG

Впровадження нових жорстких вимог
корпоративної прозорості (Директива
CSRD).

1999 • Реформа

Кардинальне оновлення системи
фінансового контролю та
внутрішнього аудиту в ЄС.

2011 • Реєстр

Запуск Реєстру прозорості для
моніторингу взаємодії лобістів з
інституціями ЄС.

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

5. Європейські механізми забезпечення прозорості економічних процесів

Тренди розслідувань OLAF

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

5. Європейські механізми забезпечення прозорості економічних процесів

Європейський суд аудиторів (ЕСА)

Незалежний фінансовий нагляд: перевіряє отримання та використання всіх коштів ЄС для покращення фінансового управління.

Щорічний звіт про бюджет: публікує "Декларацію про достовірність" (DAS) бухгалтерського обліку та законність операцій.

Спеціальні доповіді: аналізує ефективність окремих програм та політик ЄС (наприклад, витрати на клімат, розвиток інфраструктури).

Аудиторський вплив: звіти Суду є основою для Європарламенту для щорічного затвердження виконання бюджету Єврокомісією.

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

5. Європейські механізми забезпечення прозорості економічних процесів

**"Без повної прозорості та надійної системи
підзвітності публічних фінансів будь-яке
демократичне врядування втрачає свою легітимність
в очах громадян"**

— НАСТАНОВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ АУДИТОРІВ (ЕСА)

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

6. Значення прозорості та підзвітності для зміцнення суспільної довіри

Прозорість бюджету ЄС

100%

ПУБЛІЧНІСТЬ ЗВІТІВ

Зміцнення суспільної довіри

Європейський суд аудиторів (ECA) щорічно здійснює детальний аудит виконання загального бюджету ЄС. Головний висновок: довіра громадян можлива лише тоді, коли кожен звіт, кожне виявлене порушення та кожна рекомендація публікуються у відкритому доступі всіма офіційними мовами ЄС.

Така підзвітність зміцнює суспільний договір та легітимність європейської інтеграції.

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

ДЯКУЄМО ЗА УВАГУ!!!

ВЕБ СТОРІНКА проекту	https://projects.snau.edu.ua/eustrust/
Команда проекту	https://projects.snau.edu.ua/eustrust/proiekt-ta-komanda/komanda-proiektu/